

УДК 81'25:811.111: 81'42:82-93: 82-344

Оксана ШАПОШНИК

orcid.org/0000-0001-8700-6939

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри перекладознавства та прикладної лінгвістики

Херсонського державного університету

(Херсон, Україна) oksana.shaposhnyk88@gmail.com

**ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ ЕТАП У
КОМПЛЕКСНІЙ МЕТОДИЦІ ДОСЛІДЖЕННЯ
ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНОЇ СПЕЦИФІКИ ПЕРЕКЛАДУ
ДИТЯЧОГО ФЕНТЕЗИ**

Дослідження жанрово-стилістичної специфіки перекладу сучасного англomовного дитячого фентезі українською мовою потребує виопрацювання комплексної методики дослідження. Запропонована комплексна методика вивчення жанрово-стилістичної специфіки перекладу дитячого фентезі передбачає два етапи: доперекладознавчий та перекладознавчий. У статті висвітлюються особливості здійснення перекладознавчого (другого) етапу дослідження, який передбачає залучення лінгвістичних, перекладознавчих та загальнонаукових методів. На другому етапі дослідження застосовуються порівняльно-перекладознавчий, компонентний, тезаурусний, дескриптивний методи, а також методи аналізу та синтезу.

Мета статті – визначити особливості здійснення перекладознавчого (другого) етапу комплексної методики дослідження жанрово-стилістичної специфіки перекладу текстів дитячого фентезі. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати завдання: висвітлити алгоритм здійснення перекладознавчого етапу дослідження; зазначити теоретичні аспекти застосування низки методів, а саме порівняльно-перекладознавчого, компонентного, тезаурусного, дескриптивного, методів аналізу та синтезу,

які забезпечують реалізацію перекладознавчого етапу в розробленій нами комплексній методиці дослідження; встановити специфіку використання зазначених методів для вивчення жанрово-стилістичних особливостей перекладу фентезі на матеріалі текстів дитячої літератури.

Як висновок, стало можливим досягнення таких результатів: аналіз оригіналів і транслятів з огляду на адекватність / еквівалентність відтворення мовностилістичних одиниць на різних рівнях тексту; встановлення ступеню доцільності / недоцільності використання у ПТ перекладацьких варіантів при відтворенні обов'язкових жанрових елементів у текстах дитячого фентезі та фентезі з елементами наукової фантастики; визначення способів і прийомів досягнення адекватності перекладу на різних рівнях тексту з урахуванням жанрово-стилістичних та міфопоетичних очікувань цільової аудиторії.

Ключові слова: дитяча література, власні назви, квазітопоніми, квазіреалії, okazionalizmi.

Oksana SHAPOSHNYK

orcid.org/0000-0001-8700-6939

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Translation Studies

and Applied Linguistics

Kherson State University

(Kherson, Ukraine) oksana.shaposhnyk88@gmail.com

**TRANSLATIONAL STAGE WITHIN THE COMPLEX
METHODOLOGY FOR INVESTIGATION
OF THE GENRE STYLISTIC SPECIFICITY OF
CHILDREN'S FANTASY RENDERING**

The suggested complex methodology comprises two stages: pre-translational stage and translational one. This research paper highlights the aspects of the translational (second) stage, namely the methods and main research principles that ensure the implementation of the suggested complex methodology.

The translational (second) stage comprises the usage of the linguistic and translational methods as well as the general scientific ones. As for the linguistic and translational methods used at the translational stage, there are the comparative-translational method, the componential method, the thesaurus method, the descriptive method. As for the general scientific methods used at the translational stage, there are the methods of analysis and synthesis.

The purpose of the research paper is to explicate the peculiarities of the translational (second) stage accomplishment while studying the genre stylistic specificity of children's fantasy rendering. To gain this purpose one needs to fulfill certain tasks: 1) to determine the algorithm of accomplishing the translational (second) stage as a part of the complex methodology; 2) to find out the theoretical aspects of the methods usage, namely the linguistic and translational methods as well as the general scientific ones; 3) to define the peculiarities of these methods usage for the investigation of the genre stylistic specificity of children's fantasy rendering (case study of E. Colfer's «Artemis Fowl» and M. Buckley's «The Sisters Grimm» and their Ukrainian translations).

The highlighted investigation serves to achieve important results: the analysis of the originals and translations in regard to adequacy / equivalency of lexical units' rendering at different text levels; decision according the necessity of certain translation variants while rendering the obligatory genre elements in the texts of children's fantasy as well as the texts with both genre features of fantasy and science fiction; designation of means of achieving the adequacy of translation at different text levels with respect to genre stylistic as well as mythological and poetical stereotypes of the target audience.

Key words: *children's literature, proper names, realias-quaz, toponyms-quaz, nonce words.*

Постановка проблеми. Науковий пошук та доведення гіпотези у будь-якій царині здійснюється через чітке визначення та обов'язкове виконання мети і завдань дослідження, обрання об'єкту та предмету дослідження. Проте досягнення вагомих результатів неможливе без головного інструменту – методики дослідження, залучення якої передбачає обґрунтоване застосування системи методів і принципів аналізу задля пізнання, витлумачення, систематизації, вивчення, опису певних явищ дійсності.

Вивчення жанрово-стилістичної специфіки перекладу дитячого фентезі потребує виопрацювання комплексної методики дослідження, яка б залучала не тільки власне перекладознавчі методи аналізу, але й також лінгвістичні та загальнонаукові. В рамках нашого наукового пошуку система взаємодії методів дозволить проаналізувати жанровий інваріант фентезі в різних лінгвокультурних традиціях у контрастивному та компаративному аспектах; дослідити мовностилістичні одиниці на різних текстових рівнях з точки зору їх семантики, дистрибуції, опозиції; дійти від часткового до загального у встановленні особливостей перекладу текстів дитячого фентезі.

Зважаючи на окреслену проблематику, виопрацьована нами та вперше апробована на матеріалі текстів дитячої літератури комплексна методика дослідження має доперекладознавчий та перекладознавчий етапи. Оскільки специфіка здійснення доперекладознавчого (першого) етапу була висвітлена раніше (Шапошник, 2019), у даній розвідці зупинимося на вичерпному вивченні власне перекладознавчого (другого) етапу дослідження у складі комплексної методики.

Аналіз досліджень. Перекладознавство послуговується не тільки своїми власними методами, але й активно залучає лінгвістичні та загальнофілологічні методи аналізу. Для висвітлення методологічних принципів в теоретичному аспекті ми послуговуємося науковими доробками лінгвістів та перекладознавців, присвячених вивченню специфіки кожного із залучених методів: порівняльно-перекладознавчого методу (Комиссаров, 2001),

компонентного аналізу (Арнольд, 2011; Болотнова, 2009; Кочерган, 2006), тезаурусного методу (Арнольд, 2011; Лафтими, 2011), дескриптивного методу (Кочерган, 2006; Жеребило, 2019), загальнонаукових методів аналізу та синтезу (Философский, 1983).

Мета статті – визначити особливості здійснення перекладознавчого (другого) етапу комплексної методики дослідження жанрово-стилістичної специфіки перекладу текстів дитячого фентезі. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати завдання: висвітлити алгоритм здійснення перекладознавчого етапу дослідження; зазначити теоретичні аспекти застосування низки методів, а саме порівняльно-перекладознавчого, компонентного, тезаурусного, дескриптивного, методів аналізу та синтезу, які забезпечують реалізацію перекладознавчого етапу в розробленій нами комплексній методиці дослідження; встановити специфіку використання зазначених методів для вивчення жанрово-стилістичних особливостей перекладу фентезі на матеріалі текстів дитячої літератури.

Матеріалом розвідки слугують англomовні тексти дитячого фентезі з циклу Й. Колфера «Artemis Fowl» та циклу М. Баклі «The Sisters Grimm» та їх українські переклади, виконані О. Мокровольським.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після успішного завершення доперекладознавчого (першого) етапу дослідження специфіки перекладу дитячого фентезі (Шапошник, 2019), метою якого було виокремлення жанрового інваріанту фентезі в англomовній та східнослов'янській лінгвокультурних традиціях і встановлення відмінностей фентезі від суміжних жанрів, ми переходимо до власне перекладознавчого (другого) етапу дослідження.

Перекладознавчий етап передбачає порівняння оригіналів і перекладів з огляду на адекватність / еквівалентність відтворення мовностилістичних одиниць, що постають інваріантними жанровими елементами текстів дитячого фентезі та фентезі з елементами наукової фантастики у перекладі.

Методика дослідження жанрово-стилістичної специфіки перекладу фентезі має комплексний характер, який полягає у використанні як загальнонаукових, так і перекладознавчих та лінгвістичних методів. Зокрема, на другому (перекладознавчому) етапі дослідження застосовуються такі загальнонаукові методи, як аналіз та синтез. Серед перекладознавчих і лінгвістичних методів використовуються *порівняльно-перекладознавчий, компонентний, дистрибутивний, тезаурусний* методи аналізу.

Розглянемо детально перекладознавчий етап дослідження із зазначенням особливостей застосування кожного із заявлених методів аналізу в складі комплексної методики.

Перекладознавчий етап дослідження передбачає застосування, в першу чергу, *порівняльно-перекладознавчого аналізу*. Порівняльний метод аналізу постає основним у галузі перекладознавства та знаходить своє відображення у комплексному порівняльно-перекладознавчому аналізі, оскільки співставлення текстів у компаративному аспекті надає важливу інформацію про переклад.

Перекладознавець В. Н. Комісаров виокремлює чотири основні різновиди порівняльного методу аналізу. По-перше, порівнюються оригінали та переклади, що дозволяє визначити ступінь близькості / віддаленості змісту та структури текстів, виокремити способи досягнення еквівалентності, прийоми перекладу та низку інших характеристик перекладацького процесу. По-друге, порівнянню піддаються кілька перекладів одного першотвору, виконаних різними перекладачами. Це дозволяє встановити загальні закономірності перекладу або специфіку відтворення певного жанру, що не залежить від рівня кваліфікації перекладача та його ідіостилю (Комісаров, 2001: 23–24).

Третім різновидом порівняльно-перекладознавчого аналізу постає компаративне співставлення транслятів з оригінальними тестами у культурі перекладу. За допомогою такого порівняння постулюється, що мова перекладів – це особлива підсистема національної мови, та пояснюється це тим, що перекладачі почасти порушують норму й узус мови перекладу, що виявляється перекладацькими помилками. Окрім цього, за допомогою такого розгляду

текстів виокремлюються випадки розширення комунікативних можливостей мови перекладу шляхом застосування калькування, дослівного перекладу тощо. Ці відхилення, обумовлені прагненням повніше відтворити ВТ, вважають за своєрідну перекладацьку норму (Комиссаров, 2001: 24).

І четвертий різновид порівняльно-перекладознавчого аналізу передбачає співставлення текстів мовою оригіналу та мовою перекладу, які належать до одного функціонального стилю або жанру. Розгляд текстів близького змісту в контрастивному аспекті забезпечує виокремлення відмінностей у використанні мовностилістичних засобів у текстах цих жанрів або стилів у різних мовах, що у процесі перекладу може постати причиною стилістичної адаптації ПТ (Комиссаров, 2001: 24).

У рамках нашого дослідження порівняльно-перекладознавчий аналіз слугує порівнянню ВТ і ПТ дитячого фентезі та фентезі з елементами наукової фантастики з метою визначення адекватності / еквівалентності у відтворенні мовностилістичних одиниць, а також виявлення, загалом, труднощів при передачі текстів даного жанру засобами іншої мови.

Порівняльно-перекладознавчий аналіз проводиться, у тому числі, за контекстами: хронотопним, характерологічним і лексико-семантичним. Адекватність передачі інваріантних елементів фентезі та наукової фантастики у цих контекстах свідчить про адекватність відтворення у цілому жанрових ознак оригіналу в перекладі.

На рівні хронотопу аналізуються способи і прийоми передачі у ПТ маркерів художнього часу та простору. Якщо йдеться про маркери реального простору, тобто топоніми, для їх відтворення у ПТ застосовують традиційні перекладацькі відповідники або транскрипцію / транслітерацію. Зважаючи на особливості текстів дитячої літератури, ПТ яких орієнтовані на відповідну цільову аудиторію, для встановлення ефективності обраного способу перекладу та адекватності / еквівалентності перекладацького варіанту, ми урахуємо можливий рівень фонових знань реципієнтів. Почасти встановлюється, що вживання самого лише традиційного відповідника топоніму в ПТ створить

бар'єр на шляху розуміння цільовою аудиторією не тільки географічної назви, але й цілого фрагменту тексту і авторового задуму. Тому необхідним видається застосування прийомів прагматичної адаптації тексту, а саме ампліфікації певної пояснюючої інформації, коментарів до ПТ тощо.

Шляхом застосування порівняльно-перекладознавчого аналізу також виокремлюються способи і прийоми для досягнення адекватності перекладу того чи іншого жанрового елемента на різних рівнях тексту або ПТ у цілому. Адекватності трансляту слугує передача у ПТ інваріантних ознак фентезі та наукової фантастики у відповідності до жанрово-стилістичних та міфопоетичних очікувань цільової аудиторії.

Для досягнення вагомих результатів та ефективного проведення порівняльно-перекладознавчого аналізу на другому етапі комплексної методики дослідження одночасно застосовується низка лінгвістичних методів аналізу, а саме – *компонентний, дистрибутивний, тезаурусний*.

Для визначення адекватності відтворення таких елементів хронотопного контексту, як квазітопоніми, або відтворення у ПТ елементів характерологічного контексту – промовистих власних імен, та квазіреалій у лексико-семантичному контексті спершу необхідно встановити, на основі якої лексеми / лексем – узуальної або okazіональної, утворена та чи інша мовностилістична одиниця у ВТ. Це забезпечується зі залученням *дистрибутивного аналізу*.

У процесі комплексного порівняльно-перекладознавчого аналізу також виявляється ефективним застосування *компонентного аналізу* як методу розкриття семантики слів. Специфіка цього аналізу полягає в розщепленні значення слова на мінімальні семантичні складові. Під семною структурою значення розуміють взаємозв'язок елементарних смислів, або сем. Кожна сема постає відображенням у свідомості носіїв мови різноманітних ознак, об'єктивно притаманних тому явищу, на позначення якого вживається певна лексична одиниця (Болотнова, 2009: 453). Важливим є не тільки виокремлення сем, але і їх структурної організації, їх способу групування, оскільки значення слова

залежить не лише від переліку сем, але від місця та ваги кожної семи у компонентній структурі значення (Кочерган, 2006: 386).

За характером інформації та прагматичним статусом розрізняють семи, які визначають денотативне значення слова та конотативне. Конотативне, у свою чергу, відображає оцінку мовця стосовно предмету мовлення, його емоційний стан, прагнення впливу на співрозмовника, обставини акту комунікації. Конотативна складова семної структури має особливе значення в аналізі художніх текстів. Так, виокремлюють узуальні конотації та okazіональні, тобто власне такі, що виникають під впливом конкретного контексту вживання у тексті (Арнольд, 2011).

При дослідженні мови художніх текстів компонентний аналіз має особливе значення, оскільки він надає об'єктивні результати не тільки про образний потенціал слів та їх виразні властивості у певному тексті. Застосування компонентного аналізу дозволяє дослідити авторське слововживання (Болотнова, 2009: 454–455), а відповідно – і авторські okazіоналізми, їх значення.

З'ясування семантики okazіоналізму в тексті фентезі з елементами наукової фантастики продемонструємо на прикладі okazіоналізму *a concusser* (Colfer, 2002: 60), який постає квазіреалією у ВТ. Дієслово *to concuss* має такі значення: 1) *to shake or agitate*; 2) *to force (a person) to do something, or give up something, by intimidation; to coerce*; 3) *if you are concussed, something hits you on the head, making you lose consciousness or feel sick for a short time* (Longman, 2009). Суфікс *-er*, відповідно, надає цій лексемі морфологічних ознак іменника. Так, актуалізуються семи *прилад, удар по голові, втрата свідомості, короткий період часу*. Синтезуючи виокремлені семи, ми встановлюємо значення okazіоналізму. Отже, *a concusser* – це пристрій, який, маючи дистанційний вплив, спричиняє тимчасову втрату свідомості. Долучаючи контекстуальний метод аналізу, ми перевіряємо визначену семантику okazіоналізму контекстом, що описує цей прилад: *<...> the small silver ball. It was ticking, faster and faster, almost like a countdown. <...> Three, two, one ... Boom! Flash! Mass*

unconsciousness. Nothing fatal, but headaches all around in about forty minutes (Colfer, 2002: 58). У такий спосіб у ВТ актуалізується значення okazіоналізму пристрій, що спричиняє тимчасову втрату свідомості.

Проведенню компонентного методу аналізу сприяє залучення загальнонаукових методів *аналізу* та *синтезу*. Виокремити у значенні лексичної одиниці семи дозволяє аналіз, оскільки це «процедура мисленнєвого, а почасти й реального розщеплення досліджуваного предмету (явища, процесу), властивості предмету або відношень між предметами на частини (ознаки)» (переклад наш – О.Ш.) (Философский, 1983).

Зворотною процедурою та методом дослідження, з яким аналіз нерозривно пов'язаний у процедурі встановлення значення лексичної одиниці, виявляється синтез. Цей метод наукового пошуку полягає в об'єднанні різноманітних елементів, сторін предмету в єдине ціле (систему) в процесі пізнання (Философский, 1983). Відповідно, за допомогою синтезу, або поєднання семантичних компонентів виокремлюється значення слова.

У процесі проведення комплексного порівняльно-перекладознавчого аналізу, *компонентний аналіз* дозволить порівняти семний склад одиниць ВТ і ПТ та визначити ступінь їх відповідності один одному шляхом виокремлення у значеннях мовних одиниць їх елементарних смислів, тобто сем (Комиссаров, 2001: 24–25). Тобто, застосування компонентного аналізу необхідне для встановлення еквівалентності / адекватності відтворення мовностилістичних одиниць.

Продемонструємо це на прикладі варіанту відтворення квазіреалії *a concusser*, яка втілена у формі okazіоналізму, як *відключник* у ПТ (Колфер, 2006: 74). Значення лексеми ВТ уже встановлена. Наступним кроком постає виокремлення семантики перекладацького варіанту. У внутрішній семантиці лексеми *відключник* актуалізується семи *дія; вплив одного об'єкту на інший, на предмет; вимикати; зупиняти процес*. Порівнюючи семантику одиниць ВТ і ПТ доходимо висновку, що у лексемі ПТ реалізуються не всі семи, властиві одиниці ВТ, отже ми не можемо вважати такий переклад еквівалентним. Проте,

лексеми *відключник* постає контекстуальним відповідником у даному випадку, та за допомогою контексту *Бумм! Спалах! Моментальна і масова втрата свідомості. Нічого смертельного, але хвилин за сорок у всіх присутніх розболяться голови* (Колфер, 2006: 72) актуалізується у цілому значення *оказіоналізму відключник як пристрою, який чинить вплив на людину та спричинює втрату свідомості*. Тому саме у даному контексті запропонований перекладачем варіант вважається адекватним.

Отже, після встановлення семантики квазітопоніму, квазіреалії, промовистої власної назви ми можемо дійти висновку стосовно ефективності того чи іншого способу і прийому перекладу для відтворення мовностилістичної одиниці у ПТ. При цьому необхідно урахувати такі критерії, як передача вихідного значення одиниці ВТ, семантики фентезійності / фантастичності в залежності від жанрових ознак ВТ та зрозумілість з огляду на цільову аудиторію дитячої літератури.

Наведемо також інший приклад застосування *компонентного аналізу* для потрактування *оказіональної лексичної одиниці ВТ – квазіреалії moonometer* (Colfer, 2002: 35). Компонентний аналіз цього *оказіоналізму* дозволяє виокремити його семи через його складові (*аналіз*), а саме *moon* у значенні *місяць* та *meter* як *вимірвальний пристрій*. А значення квазіреалії, у свою чергу, впливає зі сукупності значень його складових (*синтез*) та визначається на кшталт *пристрій для вимірювання часу за місяцем* або *вимірвальний пристрій фаз місяця* (переклад наш – О.Ш.) тощо. Доходимо висновку, що на даному етапі дослідження широке застосування *компонентного аналізу* обумовлено специфікою жанру фентезі та наукової фантастики, які рясніють авторськими *оказіоналізмами* у функції *квазітопонімів, квазіреалій, промовистих власних назв*.

Досягнення значних результатів під час проведення порівняльно-перекладознавчого аналізу ВТ і ПТ забезпечує *тезаурусний метод*, який в рамках комплексної методики дослідження специфіки перекладу дитячого

фентезі застосовується з метою визначення адекватності / неадекватності відтворення інваріантних ознак персонажного контексту фентезі.

У широкому сенсі тезаурус – це сума набутих знань. За Ю. М. Карауловим, «тезаурус – це будь-який словник, який очевидним чином фіксує семантичні відношення між його складовими одиницями» (переклад наш – *О.Ш.*) (цит. за Арнольд, 2011).

Розроблена науковцем теорія ідеографії дозволила виокремити єдині закономірності в організації лексичної системи на всіх рівнях – від мікроструктури слова і структури семантичного поля до відображення у цілому мовної картини світу. Тезаурус надає уявлення про семантичний простір мови та системні відношення у ньому, а також дозволяє сприймати рівневу організацію лексики (Арнольд, 2011).

Голландський лінгвіст П. В. Стеркенбург надає три різних визначення тезаурусу: тлумачний словник, який представляє увесь словниковий склад мови; словник синонімів; тематичний словник, який представляє значення слів та словосполучень, розташованих по тематичним категоріям (цит. за Лафтими, 2011: 252).

У рамках нашого дослідження тезаурусний метод аналізу слугує виокремленню образів фольклорних і міфологічних персонажів, таких як Баба-Яга, ельфи, феї, гноми, та ін., а також встановленню їх аксіологічності у вихідній та цільовій лінгвокультурах, позаяк адекватність трансляту залежить від того, чи відповідає він міфопоетичним очікуванням реципієнтів. Так, шляхом застосування тезаурусного методу вбачається можливим виокремлення образів фольклорних і міфологічних персонажів та встановлення їх аксіологічності у вихідній та цільовій лінгвокультурах.

Після визначення характеристик та аксіологічності фольклорних і міфологічних образів у культурі оригіналу та культурі перекладу або в одній з них, якщо в іншій вони відсутні, аналізується адекватність відтворення цих інваріантних елементів персонажного контексту в ПТ. У разі встановлення випадків порушення або жанрових ознак, або міфопоетичних очікувань

реципієнтів пропонуються шляхи «прилаштування» образів у відповідності до зазначених вимог та обґрунтовуються можливі способи і прийоми перекладацької адаптації.

Під час застосування тезаурусного методу аналізу ми послуговуємося енциклопедичними і тлумачними словниками, у яких надається потрактування образів персонажів у двох лінгвокультурах – культурі оригіналу та культурі перекладу, або одній з них, якщо той чи інший персонаж присутній тільки в одній культурі. Наприклад, для визначення того, чи адекватно відтворена аксіологічність образу *Баби-Яги* як *відьми* (Баклі, 2008: 35), тобто виключно через негативний образ в українському ПТ, ми звертаємося до потрактування цього образу в східнослов'янській лінгвокультурі. Визначаємо, що образ *Баби-Яги*, персонажу слов'янського фольклору, може бути як позитивним, так і негативним, або амбівалентним (Мифы, 1987: 149). Отже, негативна оцінка цього персонажу в перекладі, а тим більше в перекладі у східнослов'янську культуру, обмежує багатоаспектний образ та порушує міфопоетичні очікування цільової аудиторії. Враховуючи також аксіологічність цього персонажу як амбівалентного в оригіналі, у рамках порівняльно-перекладознавчого аналізу ми доходимо висновку, що образ *Баби-Яги* відтворений неадекватно у ПТ. Він порушує і авторовий задум, і міфопоетичні очікування реципієнтів ПТ.

У лінгвістичних та перекладознавчих дослідженнях, присвячених вивченню мовної структури, мовностилістичних одиниць, художніх текстів, специфіки перекладу і т.ін. із залученням різноманітних методів аналізу, важливим видається висвітлення результатів наукового пошуку. З цією метою застосовують *deskриптивний метод аналізу*, який визначається як система дослідницьких прийомів, які застосовуються для характеристики мовних явищ у синхронії (Жеребило, 2010).

Deskриптивний метод має широке застосування для вивчення особливостей функціонування мови. За висловом М. П. Кочергана, «опис фактів мови є їх якісним аналізом, систематизацією, що створює теорію» (Кочерган, 2006: 361).

Застосування дескриптивного методу аналізу завершує перекладознавчий (другий) етап у складі комплексної методики дослідження специфіки перекладу дитячого фентезі. Застосування дескриптивного методу слугує висвітленню особливостей відтворення у ПТ тих чи інших мовностилістичних одиниць, елементів хронотопного і персонажного контекстів фентезі, та лексико-семантичного контексту як фентезі, так і наукової фантастики. Також за допомогою дескриптивного методу аналізу в роботі зазначаються особливості передачі у перекладі жанрових ознак оригіналу, способів та прийомів досягнення адекватності ПТ тощо. У сукупності, висвітлені у розвідці результати перекладознавчого дослідження слугують ґрунтовною базою для визначення жанрово-стилістичної специфіки відтворення текстів фентезі та фентезі з елементами наукової фантастики у дитячій літературі.

Висновки. Комплексна методика дослідження специфіки перекладу дитячого фентезі передбачає як доперекладознавчий, так і власне перекладознавчий етапи дослідження. Вона зорієнтована на вивчення жанрово-стилістичної домінанти фентезі та специфіки її відтворення у перекладі.

Шляхом застосування низки загальнонаукових, лінгвістичних та перекладознавчих методів аналізу на другому (перекладознавчому) етапі дослідження ми дійшли певних важливих результатів. По-перше, стало можливим порівняння ВТ і ПТ з огляду на адекватність / еквівалентність відтворення мовностилістичних одиниць на різних рівнях тексту. По-друге, встановлено доцільність / недоцільність використання у ПТ перекладацьких варіантів при відтворенні обов'язкових жанрових елементів у текстах дитячої літератури жанру фентезі та фентезі з елементами наукової фантастики. По-третє, застосування, зокрема, комплексний порівняльно-перекладознавчий аналіз слугує виявленню способів і прийомів досягнення адекватності перекладу як окремих елементів ПТ, так й усього трансляту в цілому за умови врахування жанрово-стилістичних та міфопоетичних очікувань цільової аудиторії.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробці комплексної методики дослідження інших жанрів дитячої літератури, у тому числі й змікшованих текстів. Актуальність такої розробки пояснюється тим, що процес перекладу таких текстів передбачає обов'язкове виокремлення й розмежування інваріантних ознак кожного із змікшованих жанрів на першому етапі комплексної методики дослідження, а на другому етапі дослідження – вивчення особливостей перекладу змікшованих текстів з урахуванням жанрової специфіки та очікувань цільової аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике : уч. пособ. Москва : ЛИБРИКОМ, 2011. 144 с. URL: <http://classes.ru/grammar/128.Arnold-research/html/topic.html>.
2. Болотнова Н. С. Филологический анализ текста : уч. пособ. 4-е изд. Москва : Флинта: Наука, 2009. 520 с.
3. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов : изд. 5-е, испр-е и дополн. Назрань : Изд-во «Пилигрим», 2010. URL: http://lingvistics_dictionary.academic.ru/.
4. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : уч. пособ. Москва : ЭТС, 2001. 424 с.
5. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник, 2-ге вид, вип. і доп. Київ : Видавничий центр «Академія», 2006. 464 с.
6. Лафтими И. Общая характеристика и критерии классификации словаря тезаурусного типа. *Молодой ученый*. Чита, 2011. №12. Т.1. С. 252–255.
7. Мифы народов мира : энциклопедия в 2 т. / гл. ред. С. А. Токарев. Москва : Сов. энциклопедия, 1987. Т. 1. 671 с.
8. Философский энциклопедический словарь / гл. ред. Л. Ф. Ильичёв, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв, В. Г. Панов. Москва : Советская энциклопедия, 1983. URL: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy.

9. Шапошник О. М. Комплексна методика дослідження жанрово-стилістичної специфіки перекладу дитячого фентезі: доперекладознавчий етап. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Германістика та міжкультурна комунікація*. Херсон, 2019. № 1. С. 249-256.

10. Longman Dictionary of Contemporary English : 5th ed. Longman, 2009. URL: <http://www.ldoceonline.com/>.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

11. Баклі М. Сестри Грімм: Книга 1. Казковий переполох : пер. з англ. О. Мокровольський. Київ : «Махаон-Україна», 2008. 384 с.

12. Колфер Й. Артеміс Фаул. Розум проти чарів: Фантастичний роман : пер. з англ. О. М. Мокровольський. Київ : Школа, 2006. 320 с.

13. Buckley M. The sisters Grimm, book one: the fairy-tale detectives. New York : Amulet Books, 2005. 284 p.

14. Colfer E. Artemis Fowl. London : Puffin, 2002. 280 p.

REFERENCES

1. Arnold I. V. Osnovy nauchnyh issledovanij v lingvistike [Basics of scientific investigations]. Moscow : LIBROKOM, 2011. 144 p. Retrieved from <http://classes.ru/grammar/128.Arnold-research/html/topic.html> [in Russian].

2. Bolotnova N. S. Filologicheskiy analiz teksta [Philological analysis of the text]. Moscow: Flinta: Nauka, 2009. 520 p. [in Russian].

3. Zhrebilo T V. Slovar' lingvisticheskikh terminov [Dictionary of Linguistic Terms]. Nazran : Piligrim, 2010. Retrieved from http://lingvistics_dictionary.academic.ru/ [in Russian].

4. Komissarov V. N. Sovremennoe perevodovedenie [Contemporary translation studies]. Moscow : ETS, 2001. 424 p. [in Russian].

5. Kochergan M. P. Zahalne movoznavstvo [General linguistics]. Kyiv : Akademiia, 2006. 464 p. [in Ukrainian].

6. Laftimi I. Obshchaya kharakteristika i kriterii klassifikatsii slovarya tezaurusnogo tipa [General characteristics and classification criteria for a thesaurus type dictionary]. Young scientist. Chita, 2011. N. 12. V. 1. pp. 252–255 [in Russian].
7. Mify narodov mira [Myths of the peoples of the world] : ed.-in-chief S. A. Tokarev. Moscow : Sov. entsiklopedyya, 1987. V. 1. 671 p. [in Russian].
8. Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar' [Philosophical Encyclopedic Dictionary] / ed. by L. F. Il'ichov, P. N. Fedoseyev, S. M. Kovalov, V. G. Panov. Moscow : Sov. entsiklopedyya, 1983. Retrieved from http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy [in Russian].
9. Shaposhnyk O. M. Kompleksna metodyka doslidzhennya zhanrovo-stylistychnoyi spetsyfyky perekladu dytyachoho fentezi: doperekladoznavchyy etap [Complex methodology for investigation of the genre stylistic specificity of children's fantasy rendering: pre-translational stage]. Scientific Bulletin of Kherson State University. Germanic studies and Intercultural Communication. Kherson, 2019. No1. pp. 249–256 [in Ukrainian].
10. Longman Dictionary of Contemporary English : 5th ed. Longman, 2009. Retrieved from <http://www.ldoceonline.com>.
11. Buckley M. Sestry Grimm: Knyha 1. Kazkovyi perepolokh [The Sisters Grimm: Book 1. Fairy tale turmoil] : trans. from English by O. Mokrovolskyi. Kyiv : Makhaon, 2008. 384 p. [in Ukrainian].
12. Colfer E. Artemis Faul. Pozum proty chariv: Fantastychnyi roman [Artemis Fowl. Intellect against magic: Fantastic novel] / trans. from English by O. Mokrovolskyi. Kyiv : Shkola, 2006. 320 p. [in Ukrainian].
13. Buckley M. The sisters Grimm, book one: the fairy-tale detectives. New York : Amulet Books, 2005. 284 p.
14. Colfer E. Artemis Fowl. London : Puffin, 2002. 280 p.